

paper i tela...

El crepuscle dels déus

per Ricard Calvo i Duran

*En avant disait l'arc-en-ciel matinal
En avant pour les soupiraux de notre jeunesse
Nous avons éclaté
et tout ce qui était bleu est resté bleu*

*Benjamin Péret
"Le passager du transatlantique"*

Vint-i-vuit de juliol de mil nou-cents vuitanta. Estació marítima de Barcelona. Havent dinat.

El meu amic i jo ens acomiadem de les nostres famílies. Aquell passatger de la sahariana i els cabells blancs, què t'hi juges que és el pintor Viola?

Dalt del "Canguro Bianco", matrícula de Cagliari: *Usted perdona, señor. Usted es Manuel Viola ¿verdad?*

Sí, nois, però, si us plau, parlem en català.

Estem passant per davant del "Rompeolas". Ens presenta el seu fill, d'uns deu o dotze anys, i ens explica que van a la biennal de Venècia en tren però que fan el tros Barcelona-Gènova en vapor per tal que el nen pugui veure el mar...

Ja no ens deixem en tot el viatge. A la nit l'únic que dorm és el noi. Llavors Viola, mentre parlem, encén cigarret rera cigarret aprofitant que el seu fill "no el controla".

Viola va néixer a Saragossa el 1919, fill de català i d'aragonesa. De jovenet el van portar a fer el batxillerat a Lleida i el 1934 va marxar a Barcelona, on va fer-hi Filosofia i Lletres i va contactar amb el món artístic mitjançant el grup Adlan. Va ser poeta surrealista, milicià del POUM, i en esclatar la segona guerra mundial es va allistar a la legió estrangera francesa, on li van posar un nom de guerra, Manuel, car el seu nom de baptisme no era aquest sinó *José*. Va ser fet presoner per la Gestapo. De retorn a Espanya, quan ja tenia prop de trenta anys, va intentar fer-se torero. No fa pas gaire fins i tot intervingué

com a actor en un episodi de la sèrie de TVE "Curro Jiménez". També va fer quelcom en política: a les municipals del 78 figurava a la candidatura del P.O.S.E.

Manuel Viola.

Vint-i-nou de juliol de mil nou-cents vuitanta. Estació marítima de Gènova. Migdia.

Viola ens dona la seva adreça de San Lorenzo del Escorial. Li oferim de durlos, ell i el seu fill, en el cotxe del meu amic, però Manuel declina la invitació car li interessa ser com més aviat millor a Venècia i nosaltres -d'acord amb els plans que ens havíem traçat- trigariem quatre o cinc dies a arribar-hi.

Mentre desembarquem l'automòbil veiem un vell renquejant, amb un nen agafat de la mà i una maleta a l'altra, que s'allunya pel moll en busca del tren. Acabem de conèixer el pintor de la veu trencada, un dels genis de la pintura espanyola i universal.

Quan després de fer les gestions i les coneixences que ens menaren a Carrara i a Florència, passem per l'autopista prop de Bolonya i ens assabentem de l'atemptat a l'estació, ens recordem de Viola...

Viola, Caminos inciertos.

I tot d'una, al cap de set anys, sé que és mort. L'enterren al seu poble de l'Escorial. Els diaris van plens de semblances de la seva vida i obra, de la seva exposició al Salon des Surindependents l'any 45, de quan se n'anà a viure a Torremolinos, de la seva gran mostra individual a la galeria Estilo, de Madrid, el 1957; de l'adquisició de tota la seva obra per la parisenca Galerie Claude Bernard; del grup "El Paso"; dels museus Guggenheim de Nova York, de Lieja, d'art modern de Buenos Aires, d'art abstracte de Cuenca, que tenen obres seves, de l'espanyol d'art contemporani de Madrid, que fa més de deu anys li dedicà una antològica...

I també sé que -amb poques setmanes de diferència entre tots plegats- s'han mort: Will Faber, que repartia els seus dies entre una torre de Gràcia i Eivissa, que li agradaven els blaus, que l'acompanyava la trista circumstància d'exposar en galeries que mai aconseguiren de llençar-lo comercialment; i Ramon Sanvisens que vivia prop del parc Güell i que havia estat durant molts anys un pintor sense cap originalitat ni geni i que en perdre visió va haver de pintar a grans trets, simplificant, sintetitzant, cercant només l'impacte colorista, la qual cosa es traduí en quadres enlluernadors, càlids, d'èxit comercial dins del paisatgisme convencional, però que ens deixa uns autorretrats genials; "*M'estic ofegant*", sens dubte el millor de tots, una obra d'art pintada mentre patia una forta crisi de salut.

A Will Faber el vaig conèixer la dècada dels setanta a la galeria Nova del carrer de Consell de Cent, ara desapareguda, en haver encetat tractes que no arribaren a bona fi per fallida de l'empresa; allò que dèiem de la trista circumstància de Faber i, aleshores, també meva. Hi ha marxants, galeristes i crítics que en comptes de projectar cons de llum sobre l'artista i l'obra es dediquen

FOTO ESTUDI

Material fotogràfic. Fotos de galeria i carnets. Fotocòpies.
Corominas, 139 - Tel. 725 28 64
SABADELL

ARQUITECTURA D'INTERIORS
DISSENY A MIDA

RONDA ZAMENHOF N° 151
T. 7265650 SABADELL

a la rara, però no menys meritòria, especialitat de projectar cons d'ombra!

I a Nova York, aquestes mateixes setmanes, es mor el rei, el pare del pop-art, l'Andy Warhol: dibuixant, cineasta, escriptor i pintor, creador d'una obra mestra: Warhol mateix.

i que seria freqüentat per gent pertanyent a minories oprimides per qüestions de sexualitat, droga, cultura i, fins i tot, criminalitat. El 1970 llençaria la revista "Andy Warhol's Interview", paradigma de la modernitat i avui encara imitada pels que s'acaben de llevar.

dels rics el convertiria a ell -orfe de pare als catorze anys i amb una joventut difícilíssima- en l'artista més ric dels últims decennis. Per *epater* els burgesos havia arribat a dir-los: "El millor de la meua obra és jo". I s'ho havien empassat...

Warhol, Serigrafia.

Nascuda l'any 28 a Pittsburgh, aquesta imatge d'albí encomanadís donaria la volta al món. El seu autor hauria hagut de fer dissenys de sabates, de publicitat, i il·lustracions per a la premsa per tal de reunir els diners necessaris per a fugir de la misèria i comprar la casa de Lexington Avenue, a Nova York, on aniria a viure amb la seva mare. A la dècada dels seixanta ja s'hauria convertit en un conspicu transformador de l'ordinari, el vulgar -com la Coca-Cola i les sopes Campbells-, en obres d'art. Començaria a fer cine, essent un dels pioners de l'*underground* i convertiria un magatzem del carrer 47 en la coneguda *Factory* (fàbrica) d'on sortirien més de 150 films de diferents metratges

La burgesia nordamericana seguiria, embadalida, totes les cabrioles de la imatge albina, de tal manera que si a una festa no hi acudís Warhol podria considerar-se un fracàs. El badoquisme

Ens estem quedant sense déus -locals, universals- i ens cal fabricar-ne a corre-cuita: mirem de, al projectar el con sobre els elegits, no fer-ho amb el focus apagat. Cal llum i no pas ombra.

Sic transit gloria mundi... La revista per ell creada passa, en el seu número de febrer, a dir-se simplement "Interview". L'homenatge dels seus col·legues consisteix, pel que es veu, a retirar el seu nom de la capçalera: sense comentaris: Adéu, Andy Warhol.

MONISTROL
CINE FOTO

Fotografia - Cinema

Passeig de la Plaça Major, 4
SABADELL

MONISTROL

Passeig de la Plaça Major, 6
Telèfon 725 49 25
SABADELL

